

Henrik Bay-Clausens grundlovstale

Taler

Henrik Bay-Clausen
Formand for 3F Kastrup

Dato

5. juni 2023

Sted

Brøndby

Omstændigheder

Talen blev holdt ved Socialdemokratiets grundlovsmøde i Brøndby.

Tak for invitationen til at komme her i dag, som faglig repræsentant i selskab med politikere.

Grundloven, eller Brøndby, er egentligt ikke en hjemmebane for mig, men det har givet mig anledning til at læse på den, og til at tænke lidt:

Hvad skal min vinkel være, her i dag, som fagforeningsformand.

Hvad er vigtigst for fagbevægelsens medlemmer?

Hvad er i det hel taget det vigtigst i grundloven?

Og så er der også EU's grundlov, Lissabontraktaten...

***

Faktisk kender jeg ikke grundloven så godt. Det tænkte jeg i hvert fald.

Jeg vidste godt at det er noget med forsamlingsfrihed, trosfrihed og ytringsfrihed.

Værnepligt, kongemagt, ejendomsret og stemmeret og deling af den lovgivende, udøvende og dømmende magt kendte jeg også.

Men heller ikke så meget mere.

***

Nu har jeg så fået læst lidt på den.

Nu ved jeg at kongen er nævnt 41 gange, ordet frihed er nævnt 6 gange, ordet børn 3 gange.

Folketinget er nævnt 89 gange og udenrigspolitisk nævn er noget der står i grundloven.

Folkekirken er nævnt 36 gange og har krav på økonomisk støtte fra staten.

Jeg ved også at mange spørgsmål er overladt til lovgivning. Altså det til en hver tid eksisterende folketingsflertal.

Den almindelige stemmeret f.eks.: *Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.*

Og så er der de umyndiggjorte. Dem med alvorlig psykisk sygdom eller mentalt handicap. De har faktisk slet ikke stemmeret.

Lidt frisk kan man bruge et gammelt udtryk: Tossier og fattigrøve. De er afhængige af det til en hver tid siddende flertal i folketinget.

Det samme gælder i øvrigt borgere uden dansk indfødsret.

Grundloven en også slags forretningsorden for Folketinget.

Det er nok meget klogt, så er der styr på hvordan de skal arbejde inde på Borgen. Men også her er meget faktisk overladt til folketinget selv.

Jeg ved nu at kongen i særtilfælde kan lave love, og han kan benåde og give amnesti. Han kan også opløse folketinget.

Det er vist ikke helt er sådan det fungerer. Men det står der.

Og så er kongen mand. Sorry Margrethe, men sådan står det.

Grundloven er også en slags overenskomst. I hvert fald regulerer den alt muligt for statens tjenestemænd.

Dem er der ikke så mange tilbage af. Så der har loven måske også overlevet sig selv.

***

Men hvad er så vigtigt, for mig som faglig repræsentant.

Det vigtigste er helt klart

friheden,
retten til at danne foreninger,
stemmeret

Altså hele demokratidelen. Også selv om det økonomiske demokrati ikke er

med.

Men der er mere, der er vigtigt:

§ 75. Stk. 1. *Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrykker hans tilværelse.*

Det er netop noget af det, vi i fagbevægelsen arbejder med hver eneste dag.

Det er godt nok en blød formulering, og langt svagere end *FNs Konvention om Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder*.

Men borgerlige rettigheder, uden sociale rettigheder er en svær størrelse.

I kender den flotte gamle sang ”Snart dages det brødre”.

Den har en linje, der siger meget: *thi lykken må visne ved tryglen om brød.*

Altså: Frihed på tom mave er noget andet end frihed på fuld mave.

Vi må insistere på retten til et job trygge vilkår og et ordentligt arbejdsmiljø. I 2022 toppede vi med 43 arbejdsulykker med dødelig udgang. Det højeste tal i 10 år, og udtryk for at vi bevæger os den forkerte vej.

Vi må som fagbevægelse insistere på, at det skal være slut med 0-timers kontrakter og fiktive selvstændige. Slut med at folketinget blander sig i overenskomsterne og ved lov f.eks. snupper vores fridage.

Men når det kommer til retten til sundt arbejde på ordentlige vilkår, er grundloven svag.

En anden vinkel er retten til samfundets hjælp:

§ 75. Stk. 2. Den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder.

Den var med allerede i 1849-grundloven. Men der er ikke altid sådan vi kender velfærdssamfundet. Tvært i mod. Alt for ofte havner den enkelte i en kamp mod ”systemet”.

Bare i min lille fagforening beskæftiger vi to specialister, for at hjælpe medlemmerne ”igennem systemet”.

Alt for ofte handler kommuner og andre myndigheder forkert.

Det er der dugfrisk dokumentation for, i en stikprøveundersøgelse der viste uhyggeligt mange ulovlige afgørelser.

Alt for ofte får folk ikke den hjælp de har brug for, om det så er psykisk eller fysisk sygdom, ventetider i sundhedssystemet eller noget så enkelt som ordblindhed, der gør at man ikke *kan ernære sig eller sine*.

De relativt få paragraffer der er i grundlove, spænder alligevel vidt, men så er der altså også EU’s grundlov, Lissabontraktaten. Den kan vi ikke komme udenom – for 80 % af al dansk lovgivning er direkte influeret af det der foregår i Bruxelles

Grundloven fastslår, at vi på bestemte betingelser kan afgive suveræniteten.

Men hele tiden skal vi passe på balancen og kompetencedelingen mellem vores grundlov og EU's grundlov.

Det er uhyre vigtigt med den indbyggede begrænsninger der er i Lissabontraktaten. At løn og kollektive forhandlinger alene er medlemsstaternes ansvar

Vi skal både løfter EU's lønmodtagere OG respekterer kompetencedelingen mellem EU og medlemslandene – med hver deres grundlov.

Og nu Marianne Vind også er her: Tak for din indsats for

Platformsdirektivet
Asbest
Mindstelønsdirektivet

EU kommer med mange initiativer som for eksempel det **Europæisk År for Færdigheder**.

Vi skal bare huske at læse det med småt, for det handler også om øget konkurrenceevne og kvalificeret arbejdskraft.

I min 3F verden, betyder det åbne døre for arbejdskraft fra 3' verdenslande.

Det er noget vi lige har set i lufthavnen. Det var ulovligt og det glimrende samarbejde mellem politi, arbejdstilsyn og skat greb ind.

***

Afslutningsvis vil jeg dele nogle af de overvejelser, invitationen til i dag, har givet mig:

Man skal være forsigtig med at røre ved noget der går godt, men grundloven er skrevet i en anden historisk tid.

Måske er det godt at se på den med nutids øjne, og blandt andet styrke retten til sundt arbejde og trygge vilkår. Retten til hospitalsbehandling og lægehjælp. Retten til rent drikkevand og ren luft at indånde.

Og så er der hele ligestillingsvinklen. Der er sket meget siden sidste grundlovsændring og kønsskævheden er alt for tydelig.

Måske skal vi også vriste Grundloven ud af kongemagt og statskirke.

Uanset hvad, kan den kære grundlov trænge til en debat og til en revision af indholdet.

Tak til arrangørerne for at I interesserer jer for grundloven, og at i markere dagen.

Tak for at I fik mig til at tænke over mine grundholdninger, og se nogle af lovens stærke og svage sider.

Fortsat God Grundlovsdag til alle

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/henrik-bay-clausens-grundlovstale>